

dr hab. Wojciech Głód, prof. UE

Katedra Przedsiębiorczości i Zarządzania Innowacyjnego

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr. Szymona Jarosza

pt. „Wpływ innowacji na proces zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa”

1. Przedmiot i ogólna ocena rozprawy

Przedmiotem oceny rozprawy doktorskiej zgodnie z art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest to czy stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, czy wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie, a także czy potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez jej autora. Przedmiotem recenzowanej rozprawy doktorskiej mgr. Szymona Jarosza jest analiza wpływu innowacji na proces zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw sektora chemicznego. Problematyka ta znajduje się obecnie w centrum zainteresowania nauk o zarządzaniu i jakości, łącząc zagadnienia zarządzania strategicznego, innowacji, zarządzania zmianą, zrównoważonego rozwoju oraz budowania przewagi konkurencyjnej.

Wybór tematu należy ocenić zdecydowanie pozytywnie. Jest on uzasadniony zarówno z perspektywy poznawczej, jak i praktycznej. Przedsiębiorstwa funkcjonują bowiem w warunkach narastającej presji regulacyjnej, środowiskowej, technologicznej i społecznej, która wymusza nie tylko dostosowanie istniejących sposobów działania, ale często prowadzi do głębokiej przebudowy strategii, procesów, modeli biznesowych i sposobów tworzenia wartości. Szczególnie ma to znaczenia w sektorze chemicznym,

charakteryzującym się wysoką energochłonnością i emisyjnością, znaczną intensywnością regulacyjną oraz silną presją ze strony interesariuszy.

Na szczególne podkreślenie zasługuje sposób zdefiniowania problemu badawczego. Autor nie ograniczył się do analizy zależności pomiędzy innowacyjnością a zrównoważonym rozwojem, lecz podjął próbę wyjaśnienia mechanizmów, poprzez które różne rodzaje innowacji oddziałują na proces transformacji przedsiębiorstwa, uwzględniając jednocześnie charakter tej transformacji, rolę interesariuszy oraz jej potencjalny wpływ na wyniki organizacyjne i procesowe. Tytuł rozprawy jest adekwatny do jej treści, precyzyjny i komunikatywny. Trafnie wskazuje zasadniczy przedmiot badań i znajduje odzwierciedlenie zarówno w części teoretycznej, jak i empirycznej rozprawy.

2. Ocena problemu badawczego, celu oraz pytań i hipotez badawczych

Głównym celem rozprawy jest identyfikacja i ocena wpływu innowacji na proces zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa oraz określenie, czy i w jaki sposób transformacja ta przekłada się na przewagę konkurencyjną, z uwzględnieniem roli interesariuszy i sposobu zarządzania zmianą. Cel ten należy uznać za ambitny, aktualny i istotny naukowo. Jego zaletą jest kompleksowe ujęcie badanego zjawiska. Autor nie analizuje transformacji jako pojedynczego działania organizacyjnego, lecz traktuje ją jako wielowymiarowy proces obejmujący innowacje, zmianę organizacyjną, działania strategiczne i projektowe, relacje z interesariuszami oraz osiągnięte wyniki.

Cele szczegółowe logicznie rozwijają cel główny i obejmują:

1. określenie wpływu innowacji na przebieg zrównoważonej transformacji,
2. ustalenie statusu transformacji jako kierunku strategicznego, projektowego lub hybrydowego,
3. rozpoznanie zakresu i charakteru oddziaływania interesariuszy,

4. weryfikację związku między dojrzałością transformacji a wynikami organizacyjnymi i procesowymi przedsiębiorstwa.

Również pytania badawcze są właściwie powiązane z problemem badawczym, celami oraz zastosowaną procedurą empiryczną. Obejmują one zasadnicze wymiary analizowanego zjawiska i tworzą logiczną sekwencję postępowania badawczego.

Hipotezy badawcze pozostają zgodne z przyjętym systemem celów. Ich konstrukcja pozwoliła Autorowi poddać analizie wpływ innowacji, charakter transformacji, rolę interesariuszy oraz zależność pomiędzy transformacją a przewagą konkurencyjną. W szczególności wartościowe byłoby wyraźniejsze rozdzielenie celów teoriiwórczych, metodycznych i aplikacyjnych. Pozwoliłoby to mocniej wyeksponować wkład rozprawy w rozwój teorii oraz praktyki zarządzania. Zasadne jest również rozważenie bardziej złożonych zależności pomiędzy typami innowacji, charakterem transformacji, rolą interesariuszy i osiąganymi wynikami. Pewnego doprecyzowania wymaga także interpretacja hipotezy H2 dotyczącej strategicznego charakteru zrównoważonej transformacji. Sformułowanie tej hipotezy może bowiem prowadzić do różnych sposobów interpretacji relacji pomiędzy strategicznym charakterem transformacji a jej rezultatami. Uwagi te mają jednak charakter przede wszystkim doskonalący i nie podważają zasadności przyjętego systemu celów, pytań i hipotez ani możliwości realizacji zasadniczego celu rozprawy.

3. Ocena podstaw teoretycznych i wykorzystania literatury

Jedną z mocnych stron rozprawy jest szeroka i wieloaspektowa podstawa teoretyczna. Autor przeprowadził rozległe studia literaturowe obejmujące problematykę zrównoważonego rozwoju i transformacji, innowacji, zarządzania zmianą, zdolności organizacyjnych oraz przewagi konkurencyjnej. Na pozytywną ocenę zasługuje wykorzystanie zarówno literatury polskiej, jak i zagranicznej, a także źródeł o charakterze

normatywnym i profesjonalnym. Autor wykazuje się dobrą znajomością literatury przedmiotu oraz umiejętnością wykorzystania jej do konceptualizacji analizowanych konstruktów. Szczególnie wartościowe jest uporządkowanie pojęcia zrównoważonej transformacji oraz przedstawienie różnych podejść do jej modeli, determinant i sposobów pomiaru. Za wartościowy należy również uznać wysiłek zmierzający do identyfikacji luk badawczych. Wskazane luki dotyczą m.in. niedostatecznego rozpoznania mechanizmów wpływu poszczególnych typów innowacji na zrównoważoną transformację oraz roli interesariuszy w tym procesie. Pewien niedosyt może natomiast budzić relatywnie słabo wyeksponowana, w stosunku do bardzo rozbudowanych badań empirycznych, dyskusja uzyskanych wyników z wcześniejszym dorobkiem naukowym. Rozwinięcie tego elementu pozwoliłoby wyraźniej wskazać, które ustalenia potwierdzają wcześniejsze wyniki badań, które je modyfikują, a które stanowią nowe ustalenia Autora.

4. Ocena metodyki i postępowania badawczego

Metodyka rozprawy jest jej istotnym walorem. Autor zastosował podejście mieszane, wykorzystując zarówno metody ilościowe, jak i jakościowe. Postępowanie badawcze obejmowało badanie pilotażowe, badania ilościowe, pogłębione wywiady, analizę AHP oraz studium przypadku. Szczególnie wysoko należy ocenić zastosowanie triangulacji metod. Pozwoliło ono na analizowanie badanego zjawiska z różnych perspektyw oraz na połączenie szerokiej analizy ilościowej z pogłębioną interpretacją jakościową. Na uwagę zasługuje także wielkość próby badawczej. W badaniu ilościowym uczestniczyło 505 przedstawicieli przedsiębiorstw sektora chemicznego, natomiast badanie jakościowe objęło 20 przedsiębiorstw. Tak rozbudowany materiał empiryczny stanowi istotną wartość rozprawy, szczególnie ze względu na koncentrację na konkretnym sektorze gospodarki.

Za właściwy należy uznać również dobór SEM jako jednej z podstawowych metod analizy zależności pomiędzy zmiennymi. Autor przedstawił model badawczy, sposób operacjonalizacji zmiennych, konstrukcję narzędzia badawczego oraz procedurę analizy danych. Jednocześnie należy odnotować kilka kwestii metodologicznych, które można uznać za obszary wymagające dyskusji. Najważniejsza dotyczy zastosowania kilku odrębnych modeli SEM zamiast jednego kompleksowego modelu obejmującego wszystkie analizowane zależności. Takie rozwiązanie jest dopuszczalne, jednak ogranicza możliwość oceny całościowego układu relacji pomiędzy zmiennymi i nie pozwala w pełni analizować potencjalnych zależności pośrednich czy mediacyjnych. Zastrzeżenia może także budzić sposób interpretacji niektórych wartości współczynników β oraz formułowanie kategoriycznych wniosków o potwierdzeniu hipotez przy stosunkowo słabych zależnościach. W tym zakresie wskazana byłaby większa ostrożność interpretacyjna, zwłaszcza wobec sformułowań takich jak „w znacznym stopniu”, „ważny element” czy „kluczowa rola”. Za wartościową sugestię należy uznać również możliwość zastosowania confirmacyjnej analizy czynnikowej poprzedzającej budowę jednego, spójnego modelu SEM. Powyższe uwagi nie podważają jednak poprawności przeprowadzonego postępowania badawczego. Przeciwnie, wskazują raczej na możliwość dalszego rozwinięcia już zastosowanej, dojrzałej metodologii.

5. Ocena wyników badań i wkładu naukowego rozprawy

Największą wartość rozprawy upatruję w połączeniu rozbudowanej konceptualizacji teoretycznej z szeroko zakrojonymi badaniami empirycznymi. Autor podejmuje próbę całościowego wyjaśnienia zależności pomiędzy innowacjami a zrównoważoną transformacją przedsiębiorstwa, nie ograniczając się do jednego rodzaju innowacji czy jednego poziomu analizy. Włączenie do modelu interesariuszy, sposobu zarządzania zmianą oraz wyników organizacyjnych i procesowych zwiększa wartość poznawczą przedsięwzięcia badawczego. Szczególnie istotnym rezultatem jest opracowanie

autorskiego modelu zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa. Za istotny wkład należy również uznać przeprowadzenie badań empirycznych z wykorzystaniem różnych metod ilościowych i jakościowych. Triangulacja obejmująca SEM, AHP, wywiady pogłębione oraz studium przypadku pozwoliła na uzyskanie wielowymiarowego obrazu analizowanego procesu. Rozprawa posiada tym samym zarówno wymiar teoriopoznawczy, jak i aplikacyjny. Jej wyniki mogą być wykorzystane przez przedsiębiorstwa podejmujące działania związane z transformacją w kierunku zrównoważonego rozwoju, szczególnie w sektorach podlegających silnej presji regulacyjnej i środowiskowej.

6. Ocena struktury i strony formalnej

Rozprawa ma rozbudowaną, logiczną strukturę obejmującą część teoretyczną, metodyczną i empiryczną. Praca liczy 405 stron, w tym 388 stron zasadniczego tekstu. Obejmuje wstęp, pięć rozdziałów, zakończenie, bibliografię, zestawienia oraz załączniki. Układ pracy należy uznać za prawidłowy i podporządkowany realizacji przyjętych celów. Rozdziały teoretyczne tworzą podstawę conceptualną, rozdział metodologiczny przedstawia procedurę badawczą, a kolejne rozdziały prezentują wyniki badań oraz studium przypadku. Pewnego uporządkowania wymaga natomiast proporcja objętości poszczególnych części. Szczególnie obszerny jest pierwszy rozdział, liczący 129 stron. Możliwe byłoby skrócenie niektórych partii teoretycznych bez istotnej utraty wartości poznawczej rozprawy. Stronę formalną pracy oceniam jednoznacznie wysoko. Tekst jest zasadniczo klarowny, precyzyjny i poprawnie zredagowany, a występujące usterki językowe mają charakter jednostkowy i nie wpływają istotnie na odbiór rozprawy.

7. Najważniejsze walory rozprawy

Dokonując syntetycznej oceny rozprawy, za jej najważniejsze walory uznaję:

1. **Trafny i aktualny wybór problematyki badawczej**, o dużym znaczeniu dla teorii i praktyki zarządzania;

2. **Właściwe osadzenie problemu w aktualnym dorobku naukowym i poprawną identyfikację luk badawczych;**
3. **Kompleksowe ujęcie zrównoważonej transformacji, łączące innowacje, zmianę organizacyjną, interesariuszy i wyniki przedsiębiorstwa;**
4. **Bardzo szeroki materiał empiryczny, w tym badanie ilościowe obejmujące 505 respondentów;**
5. **Zastosowanie triangulacji metod badawczych, łączącej metody ilościowe i jakościowe;**
6. **Dojrzałość metodologiczną Doktoranta i właściwe uzasadnienie zastosowanych metod;**
7. **Opracowanie autorskiego modelu zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa;**
8. **Potencjalną użyteczność wyników dla praktyki gospodarczej, szczególnie przedsiębiorstw sektora chemicznego;**
9. **Wykazanie przez Doktoranta szerokiej wiedzy teoretycznej oraz zdolności do samodzielnego prowadzenia badań naukowych.**

8. Ocena końcowa i wkład Doktoranta

Recenzowana rozprawa doktorska mgr. Szymona Jarosza stanowi wartościowe i oryginalne opracowanie naukowe poświęcone wpływowi innowacji na proces zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że Doktorant nie ograniczył się do uporządkowania i syntetycznego przedstawienia istniejącego dorobku literaturowego, lecz podjął próbę samodzielnego rozwiązania

zidentyfikowanego problemu naukowego poprzez zaprojektowanie i przeprowadzenie wieloetapowego postępowania badawczego.

Indywidualny wkład Doktoranta widoczny jest przede wszystkim w sposobie konceptualizacji badanego problemu, konstrukcji modelu badawczego, operacjonalizacji analizowanych zmiennych oraz zaprojektowaniu i przeprowadzeniu badań empirycznych. Szczególną wartość stanowi połączenie różnych perspektyw badawczych – dotyczących innowacji, zrównoważonej transformacji, zarządzania zmianą, interesariuszy oraz wyników przedsiębiorstwa – w ramach jednego przedsięwzięcia badawczego. Na uznanie zasługuje również **samodzielne przeprowadzenie przez Doktoranta rozbudowanych badań empirycznych**, obejmujących zarówno badania ilościowe, jak i jakościowe. Wykorzystanie triangulacji metod, obejmującej m.in. SEM, AHP, wywiady pogłębione oraz studium przypadku, pozwoliło na wieloaspektowe rozpoznanie badanego zjawiska. Szczególnym osiągnięciem jest zgromadzenie obszernego materiału empirycznego dotyczącego przedsiębiorstw sektora chemicznego oraz wykorzystanie go do weryfikacji przyjętych założeń badawczych. Wskazuje to na znaczną samodzielność metodologiczną oraz umiejętność prowadzenia złożonych badań naukowych. **Najważniejszym przejawem wkładu własnego Doktoranta jest opracowanie autorskiego modelu zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa**, integrującego determinanty tego procesu oraz uzyskiwane w jego ramach rezultaty. Model ten nie jest jedynie podsumowaniem istniejących koncepcji, lecz stanowi efekt przeprowadzonego przez Doktoranta procesu konceptualizacji, analizy literatury oraz własnych badań empirycznych. Tym samym stanowi on zasadniczy element oryginalnego rozwiązania problemu naukowego podjętego w rozprawie. Wkład Doktoranta ma zatem kilka wzajemnie powiązanych wymiarów. **W wymiarze teoretycznym** polega na uporządkowaniu i integracji wiedzy dotyczącej zależności pomiędzy innowacjami a zrównoważoną transformacją przedsiębiorstwa oraz na wskazaniu czynników i mechanizmów istotnych dla tego procesu. **W wymiarze**

metodycznym wyraża się w opracowaniu i przeprowadzeniu wieloetapowej procedury badawczej wykorzystującej triangulację metod oraz w dostosowaniu metod analizy do złożoności badanego problemu. **W wymiarze empirycznym** przejawia się w zgromadzeniu i analizie obszernego materiału badawczego dotyczącego przedsiębiorstw sektora chemicznego. Natomiast **w wymiarze aplikacyjnym** wyniki badań oraz opracowany model mogą stanowić podstawę do doskonalenia sposobów zarządzania procesami zrównoważonej transformacji w przedsiębiorstwach.

Warto również podkreślić, że Doktorant wykazał się umiejętnością krytycznego podejścia do własnego postępowania badawczego. W rozprawie wskazano ograniczenia zastosowanych metod oraz obszary, które mogą stanowić przedmiot dalszych badań. Taka postawa świadczy nie tylko o poprawności metodologicznej, lecz również o **dojrzałości naukowej i świadomości ograniczeń własnych ustaleń**.

Sformułowane w recenzji uwagi krytyczne dotyczą przede wszystkim możliwości dalszego zwiększenia wartości poznawczej rozprawy – w szczególności poprzez bardziej rozbudowaną dyskusję wyników z literaturą, dalsze doskonalenie konstrukcji modelu SEM, wyraźniejsze rozdzielenie celów teoretycznych, metodycznych i aplikacyjnych oraz pogłębienie rekomendacji dla praktyki. Nie podważają one jednak zasadniczego rezultatu pracy ani oryginalności rozwiązania zaproponowanego przez Doktoranta. Całościowo należy zatem stwierdzić, że **mgr Szymon Jarosz wykazał się umiejętnością samodzielnego formułowania problemów naukowych, projektowania i realizowania złożonych badań empirycznych, krytycznej analizy uzyskanych wyników oraz formułowania na ich podstawie własnych wniosków i rozwiązań**. Zakres i sposób przeprowadzenia badań wskazują na osiągnięcie poziomu samodzielności naukowej właściwego dla osoby ubiegającej się o stopień doktora.

9. Konkluzja

W świetle przeprowadzonej oceny stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr. Szymona Jarosza pt. **„Wpływ innowacji na proces zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa”** stanowi oryginalne rozwiązanie istotnego problemu naukowego z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości. O wartości rozprawy decyduje nie tylko aktualność podjętej problematyki oraz szerokie wykorzystanie dorobku literatury, lecz przede wszystkim **autorski wkład Doktoranta w identyfikację, konceptualizację i empiryczne rozpoznanie zależności pomiędzy innowacjami a zrównoważoną transformacją przedsiębiorstwa**. Doktorant samodzielnie zaprojektował i przeprowadził wieloetapowe postępowanie badawcze, zgromadził obszerny materiał empiryczny, zastosował zróżnicowane metody analizy oraz wykorzystał uzyskane wyniki do opracowania autorskiego modelu zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa.

Za szczególnie istotny wkład naukowy Doktoranta należy uznać **integrację w jednym ujęciu analitycznym problematyki innowacji, zrównoważonej transformacji, interesariuszy, zarządzania zmianą oraz wyników przedsiębiorstwa, a następnie poddanie tak skonstruowanego ujęcia empirycznej weryfikacji**. Pozwoliło to nie tylko na opis badanego zjawiska, lecz również na sformułowanie własnych ustaleń dotyczących mechanizmów i uwarunkowań zrównoważonej transformacji przedsiębiorstw sektora chemicznego.

Przeprowadzone badania potwierdzają **samodzielność, dojrzałość metodologiczną oraz kompetencje naukowe Doktoranta**. Mgr Szymon Jarosz wykazał się zdolnością do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, krytycznej oceny literatury, formułowania i weryfikowania hipotez oraz wyprowadzania własnych wniosków na podstawie zgromadzonego materiału empirycznego. Uwzględniając przedstawione walory rozprawy, jej oryginalny wkład w rozwój wiedzy dotyczącej zrównoważonej transformacji

przedsiębiorstw, a także wskazane możliwości dalszego rozwijania przyjętego podejścia badawczego, oceniam rozprawę **pozytywnie**.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr. Szymona Jarosza pt. „Wpływ innowacji na proces zrównoważonej transformacji przedsiębiorstwa” spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim i stanowi podstawę do ubiegania się przez Doktoranta o stopień doktora w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości zgodnie z wytycznymi zawartymi w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wobec powyższego wnoszę o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie mgr. Szymona Jarosza do publicznej obrony.

Katowice, 12.10.2026